

28. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazincbarcika
2013. február 28. – március 1.

9. osztály

1. feladat

a) A $P = U \cdot I$ összefüggés alapján $I = \frac{P}{U} =$ 3 pont
 $= \frac{920W}{230V} = 4 \text{ A}$ 2 pont

Tehát a fűtőtesten 4 A erősségű áram folyik át.

b) Ohm törvénye alapján $R = U/I =$ 3 pont
 $230 \text{ V} : 4 \text{ A} = 57,5 \Omega$ 2 pont

Tehát a fűtőtest elektromos ellenállása 57,5 Ω

c) A kérdés tulajdonképpen az elektromos áram munkáját kérdezi 1 másodperc alatt. 2 pont

Erre kétféleképpen is válaszolni lehet:

- a teljesítmény számértéke éppen az 1 másodperc alatt végzett munkával 3 pont
egyenlő számértékű, tehát 1 másodperc alatt a fűtőtest 920 J hőt „termel”. vagy:
- az elektromos munka $W = U \cdot I \cdot t$ szerint számítható. 2 pont

Ennek alapján $W = 230 \text{ V} \cdot 4 \text{ A} \cdot 1 \text{ s} = 920 \text{ J}$

1 pont

Tehát a fűtőtest 1 másodperc alatt 920 J hőt „termel”.

d) Ha minden reggel 2 órán keresztül működtetjük a fűtőtestet, akkor ez alatt 2 pont

$W = P \cdot t =$

$= 920 \text{ W} \cdot 2 \text{ h} = 1840 \text{ Wh} = 1,84 \text{ kWh}$ elektromos munkát végez. 1 pont

Mivel a helyi (Miskolcon jelenleg érvényes kedvezményes) tarifa szerint

1 kilowattóra elektromos energia egységára 18,72 Ft/kWh, 1 pont

ennek költsége $1,84 \text{ kWh} \cdot 18,72 \text{ Ft/kWh} \approx 34,44 \text{ Ft}$. 1 pont

Tehát fűtőtest működtetése 2 órán keresztül körülbelül 34,4 forintba kerül.

Összesen: 20 pont

28. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazincbarcika
2013. február 28. – március 1.

J a v í t ó k u l c s
9. osztály

2. feladat

- a) Amikor a lencse 30 cm-re van a gyertyától (mint tárgytól), a tárgytávolság 30 cm. Mivel a gyertya és az ernyő távolsága 90 cm, a képtávolság 60 cm. 1 pont
Ha ezeket az adatokat behelyettesítjük a lencse távolságtörvényébe, akkor 2 pont
 $1/f = 1/30 \text{ cm} + 1/60 \text{ cm} = 1/20 \quad /1/\text{cm}/$ értéket kapunk.
Ebből $f = 20 \text{ cm}$. 1 pont
Tehát a lencse fókusz távolsága $20 \text{ cm} = 0,2 \text{ m}$.
Mivel a lencse D dioptriája a méterekben kifejezett fókusz távolság reciproka, ezért **a lencse dioptriája $D = 5 \text{ (1/m)}$** 1 pont
- b) A megadott távolságtörvényből következően, a t tárgytávolság és a k képtávolság egymással felcserélhető, így a másik lencse-helyzet, amikor újra éles kép alakul ki, $t = 60 \text{ cm}$ és $k = 30 \text{ cm}$ értékeknél **alakulhat csak ki**. 2 pont
Tehát, ha a lencsét mozgatjuk az ernyő felé, akkor $t = 60 \text{ cm}$ -es tárgytávolság esetén kapunk újra éles képet. 1 pont
Ha az eredeti leképezést is figyelembe vesszük, **csak 2 ilyen helyzet lehetséges.** 2 pont
- c) Ezek a képek **valódiak**, mert ernyőn felfoghatóak, 1 pont
fordított állásúak 1 pont
de az első esetben **nagyítottak**, 1 pont
a második esetben **kicsinyítettek**. 1 pont
- d) A (lineáris) nagyítás definíciója szerint $N = K/T = k/t$ (ahol T a tárgy mérete; és K a kép mérete; t a tárgytávolság, és k a képtávolság). 1 pont
Ez az első esetben $N_1 = \frac{60 \text{ cm}}{30 \text{ cm}} = 2$;
tehát a kép mérete $K_1 = N_1 \cdot T = 2 \cdot T$ 1 pont
A második esetben $N_2 = \frac{30 \text{ cm}}{60 \text{ cm}} = \frac{1}{2} = 0,5$, tehát a kép mérete ebben az esetben:
 $K_2 = N_2 \cdot T = 0,5 \cdot T$ 2 pont
Ezért a legnagyobb és a legkisebb kép nagyításának aránya:
 $N_1/N_2 = 2 : 0,5 = 4$ 2 pont
Tehát a legnagyobb és a legkisebb kép lineáris nagyításnak aránya: 4.

Összesen: 20 pont

28. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazincbarcika
2013. február 28. – március 1.
J a v í t ó k u l c s
9. osztály

3. feladat

A primer tekercs menetszáma az ábráról leolvasható: $N_p = 1000$ 1 pont

A menetszámok és a feszültségek között az alábbi összefüggés érvényes
veszteségmentes transzformátor esetében: 1+2 pont

$$\frac{U_{sz}}{U_p} = \frac{N_{sz}}{N_p} \rightarrow U_{sz} = U_p \cdot \frac{N_{sz}}{N_p}$$

Az alábbi kivezetés-párok között vehető le feszültség:

0 – 1   1 – 2   2 – 3   3 – 4 10 x 0,5 pont

0 – 2   1 – 3   2 – 4

0 – 3   1 – 4

0 – 4

Ezeket rendre megkaphatjuk, ha a fenti egyenletbe N_{sz} helyére rendre N_1 ; N_2 ;

N_3 és N_4 adatait helyettesítjük. Így

$$U_{0-1} = 230 \text{ V} \cdot \frac{300}{1000} = \mathbf{69 \text{ V}} \quad ; \quad U_{0-2} = 230 \text{ V} \cdot \frac{600}{1000} = \mathbf{138 \text{ V}} \quad ; \quad \text{10x1 pont}$$

$$U_{0-3} = 230 \text{ V} \cdot \frac{750}{1000} = \mathbf{172,5 \text{ V}} \quad ; \quad U_{0-4} = 230 \text{ V} \cdot \frac{1000}{1000} = \mathbf{230 \text{ V}} \quad ;$$

$$U_{1-2} = 230 \text{ V} \cdot \frac{300}{1000} = \mathbf{69 \text{ V}} \quad ; \quad U_{1-3} = 230 \text{ V} \cdot \frac{450}{1000} = \mathbf{103,5 \text{ V}} \quad ;$$

$$U_{1-4} = 230 \text{ V} \cdot \frac{700}{1000} = \mathbf{161 \text{ V}} \quad ; \quad U_{2-3} = 230 \text{ V} \cdot \frac{350}{1000} = \mathbf{80,5 \text{ V}} \quad ;$$

$$U_{2-4} = 230 \text{ V} \cdot \frac{400}{1000} = \mathbf{92 \text{ V}} \quad ; \quad U_{3-4} = 230 \text{ V} \cdot \frac{250}{1000} = \mathbf{57,5 \text{ V}} \quad \text{1 pont}$$

Tehát a transzformátorról 9 különböző feszültség vehető le, mert

U_{0-1} és U_{1-2} ugyanaz az érték.

Összesen: 20 pont

28. Nagy László Fizikaverseny
Szalézi Szent Ferenc Gimnázium, Kazincbarcika
2013. február 28. – március 1.

J a v í t ó k u l c s
9. osztály

4. feladat

A vasgolyó súlya: 30,4 N.

A vasgolyó tömege: 3,04 kg. 1 pont

Ha vízbe merítjük, akkor az erőmérő a vasgolyóra ható felhajtóerővel kevesebbet fog mutatni: 1 pont

$$26,3 \text{ N} = 30,4 \text{ N} - F_f \rightarrow F_f = 4,1 \text{ N} \quad \text{2 pont}$$

Mivel a felhajtóerő a kiszorított folyadék (jelen esetben a víz) súlyával egyenlő, a vasgolyó térfogata:

$$V_{vas} = \frac{0,41 \text{ kg}}{1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}} = 4,1 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3 = 0,41 \text{ dm}^3 = 410 \text{ cm}^3 \quad \text{3 pont}$$

A parafadarab súlya $\rho_{parafa} \cdot V_{parafa} \cdot g = 5 \text{ N}$ 2 pont

A parafa tömege: 0,5 kg.

Ha összeerősítjük őket, és a víz alá merítjük, akkor az erőmérő által mutatott 11,3 N érték a súlyaik és a rájuk ható felhajtóerők különbsége: 3 pont

$$5 \text{ N} + 30,4 \text{ N} - (V_{vas} + V_{parafa}) \cdot 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 11,3 \text{ N} \quad \text{1 pont}$$

$$\text{Ebből } (V_{vas} + V_{parafa}) \cdot 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 24,1 \text{ N} \quad \text{1 pont}$$

$$(4,1 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3 + V_{parafa}) \cdot 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 24,1 \text{ N} \quad \text{1 pont}$$

$$4,1 \text{ N} + V_{parafa} \cdot 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 24,1 \text{ N}$$

$$V_{parafa} \cdot 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 20 \text{ N} \quad \text{1 pont}$$

$$V_{parafa} = 0,002 \text{ m}^3 \quad \text{1 pont}$$

$$\text{Ezért a parafa sűrűsége } \rho = \frac{0,5 \text{ kg}}{0,002 \text{ m}^3} = 250 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 0,25 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3} \quad \text{3 pont}$$

Összesen: 20 pont